

Будимиръ Стояновичъ

Малкитѣ лъжливици

— Мацо, ела тукъ? Ще ти вържа червена панделка, — говори Лилка и тича да хване котката, която скача отъ креватъ на креватъ. Но Маца не я слуша, защото ѝ е сърдита. Фучи, чумъри се и показва остри нокти.

— Стой, машинка, не бивай лоша! — ѝ говори галовно тя, но като вижда че не се спира, тича следъ нея. Мушва се Маца подъ масата и грижливо крие дълга опашка да я не хване Лилка. Но когато и това не помага, скача презъ прозореца и бѣга изъ широкия дворъ. Припка следъ нея и Лилка, но се заглежда въ сочните едри гроздове, нависнали отъ дворската асма. А нѣколко лоши оси се въртятъ настойчиво около едритѣ зърна на сладкия плодъ. Трупатъ се и смучатъ, докато останатъ само люспици. Лилка страшно имъ се разсърди. Повдигна се да залови грозда, но ненадейно отровното жило на една разлутена оса се заби въ нейното малко прѣстче. Тя изписка отъ болка, но за щастие никой не я чу. А после, когато майка ѝ я попита, дали е кжсала грозде — Лилианка каза: „Не съмъ, майко“.

Майка ѝ не повѣрва на това:

— Лъжешъ, Лилке?

То е тъй обидно за нея! И тя вече не е добра. Нали така казватъ нейниятъ татко и майка за Ивана, който отдавна слугува у тѣхъ. Иванъ лъже и не е добъръ. Пъкъ и винаги е ленивъ и изцапанъ. А Лила го обича, нали ѝ прави играчки, а и приказки ѝ разказва. И ето сега и тя лъже. Не е вече добра...

Тиха скръбъ засѣня малкото лице. Лилка сѣда, а сълзитѣ тихо се ронятъ.

Червени кржгове играятъ по нейнитѣ клепки. После ставатъ все по-малки и по-малки като колелото, което кара съ пржчка Павелчо, нейното сѣдче. Следъ това червенитѣ колелца чезнатъ, а иде нѣщо бѣло като снѣгъ, и после жълто, зелено...

Лилианка заспа и сѣнува: Иванъ. Но

той вече не е слуга, не е ни ленивъ, ни изцапанъ. Въ широкия дворъ е пълно съ бурени и цвѣтя. Една бѣла кжшо. Предъ кжшата седи Иванъ на столъ, а на колѣнетѣ му чудно момиченце съ златна коса, която вѣтрѣтъ гали. Край тѣхъ, долу по тревата разхвърлени играчки, които Иванъ е изрѣзалъ съ острия ножъ. А далечъ нейде усамотено мяука Маца.

Става следъ това Иванъ и говори:

— Видишъ ли, това е всичко мое..

— Защото си лъгалъ и не си билъ добъръ!

Лилианка повдигна глава изъ високата трева само да види този другъ човѣкъ, който тъй силно извика. Като че го познава, но не може да го види.

— Работилъ съмъ и затова имамъ, — и искамъ да имамъ... говори тихо Иванъ и разперва широко ржце.

— Лъжешъ? Лъжешъ?

Иванъ не е вече слуга, а пъкъ лъже. Нѣкой му говори това, но Лилианка го не вижда. Малка е, а тревата е гжста и буйна.

— Чакай, ей сега ще видимъ, кой лъже? Маца ѝ не каже, дали съмъ билъ лъжецъ, както отдавна ме мислите, — рече Иванъ и повика Маца, която бързо дойде.

— Не ща да чакамъ.

— Не бой се, нѣма да те одраши, — извика Иванъ, па посегна да хване котката.

— Казвамъ ти че не искамъ да чакамъ.

— Защо?

— Защото нѣма, и ти, и Лила лъжете?

— Азъ не лъжа! — извика Лилка съ все гласъ, тъй като видѣ насънъ своя татко.

*

Когато стана, предъ нея стоеше Иванъ. Тя го гледа съ сънливи очи.

— Лилка не лъже, тя е добра, — каза Иванъ, взе я на ржце и я понесе въ кжши. А две малки топли ржчици прегръщатъ оня, който не е добъръ и лъже. Отъ асмата оситѣ още не сж сн отишли. А гроздето се усмихна дяволито.

— Иване, ами Маца кжде е?

— Отишла е на сватба съ мишкитѣ.

— Но какъ смѣе тъй далечъ да ходи. Не се ли бои да я откраднатъ?

— Не, Лилия. Сега тя добре ще се повесели.

— Ами азъ панделката ѝ не съмъ вързала.

— Все едно. Наша маца и безъ панделка ще се наиграе до насита. Наистина, никой не я е канилъ на сватбата, но тя и неканена ходи.

— А знаешъ ли, Иване, где сж отишли?

— Знамъ, Лиличка.

— Иди веднага я повикай. Кажи ѝ, че съмъ ѝ много сърдита и ей сега още да се върне.

— Но защо пъкъ... Тя и сама ще си дойде! — отговаря Иванъ и вади изъ джеба си дървенъ палячо. Опитва да залъже Лилка, па тогава да отиде на работа. Ала играчката не я радва.

— Не мога да чакамъ? Моля те повикай я веднага.

Иванъ обича Лилка и не иска да я дразни. Излиза на двора да търси Маца.

А Лилия вече готви сандѣчето за своята другарка, която я е оставила и ходи по миши сватби. Донася и червената кордела, и шапчицата, и рокличката. Исква добре да я премѣни.

Връща се Иванъ. Въ ржка държи Маца.

— Где си ходила, Маца? — извика Лилианка и бърза да я вземе.

Маца вече не бѣга, както преди.

— Иване, дали и наша Маца лъже?

— Ей сега ще видимъ, — отговори Иванъ и взе котката. Отъ палеца ѝ

показалеца направи кржгъ, и почна да го провѣрва презъ Мацината опашка.

— Мацо, лъжешъ ли?

Маца радостно подвиги опашка.

— Лъже и то много лъже.

Лилианка отъ очудване плѣсна ржце.

— Иване, попитай я още веднажъ,

— моли го Милка.

Иванъ отново поставя прѣститѣ и ги провѣрва по Мацината опашка.

— Мацо, по опашката познавамъ, че лъжешъ, дали и Лилка лъже?

Лила не снма погледъ и съ затаенъ дѣхъ следи. А когато изъ въздуха се завѣртѣ дългата опашка, тя не можа да проговори ни дума.

— Видишъ ли, че и ти лъжешъ, — каза Иванъ и сочи Маца на смутената Лилианка, — хайде питай я и за мене?

— Тя хваща Маца, слага я на колѣнетѣ си и почва да двиги малкия кржгъ презъ опашката.

— Лъже ли Иванъ, Мацо? Кажи бързо? А когато Маца обяви съ опашка, че и Иванъ лъже, Лилианка го погледна уплашено.

— И азъ, и ти не говоримъ истина?

— Мама добре каза...

Ала Иванъ бѣ си отишелъ. Остана само Лилия съ Маца.

Отново отъ палеца ѝ показалеца направи кржгъ, наниза го на дългата опашка.

И ние можемъ

Бай Станьо — редакторъ и пжтековцитѣ — сътрудници

27. ЕСЕНЬ

Глухо ронятъ се листа, плаче майката-земя. Тажна есенъ вече дойде, лястовичка отлетѣ.

Вѣтрѣ чупи сухи клони, птичкитѣ далечъ подгони. Нѣма вече Слънчо злати, той на всички „сбогомъ“ прати.

Стефанка кап. Арабова
София

28. Сутринъ въ село

Лавне куче,
гракне пате.

Всѣки чука,
всѣки трака.

Кола тракатъ,
хора ставатъ.

Ракъ цамбурка,
въ вѣрбалака.

Воловетѣ теглятъ,
тежкото си време,
а пъкъ то зарѣва
златно житно семе.

Лиско Лисанчевъ

29. Сладъкъ сънь

Спи, мамино, Спи, пиленце,
сладъкъ сънь!... сладъкъ сънь!...
Небето е лунно, Нѣма слънчице —
нѣма шумъ навънъ, силенъ зракъ навънъ

Спи, детенце,
сладъкъ сънь!...
Прелитатъ свѣтулчници.
Красиво е навънъ!

Яневъ Г. Милановъ

30. Полетѣтъ на малката птичка

Полетѣ въ простора малка птичка, Радка маха тжжно съсъ ржчица, гледа тя въвъ синитѣ простори, тихичко на птичката говори: „Сбогомъ, малка, птичко, лекокрила! Сбогомъ, ти другарко моя, мила! Ти напускашъ бедната ни стрѣха, щомъ листата вече пожълѣха. Твойтѣ сладки пѣсни нѣма вече да ни радватъ отъ сутринъ до вечеръ, нѣма да те гледамъ презъ прозорци, какъ прелиташъ радостно изъ двора. Нищо, щомъ отново пакъ пристжпи пролѣтъта, и клонитѣ напѣятъ, ще се върнешъ, птичко моя мила, тукъ, кждето ти гнѣздо си свила“. Полетѣ въ простора малка птичка, Радка маха, маха съсъ ржчица.

Александъръ Геровъ

31. Физици

— И така, ако вземете кофа съ вода и я завѣртите, водата не ще се излѣе, — звучеа още въ ушитѣ ми думитѣ на учителя ни по физика. Петьо, Ваньо—Африканския лѣвъ и Сашо Къртицата вървѣха до менъ чѣлчаливо. Сигурно и въ тѣхнитѣ глави брѣмчеа сжщитѣ мисли — такова силно впечатление ни направиха тѣзи думи.

— Какво ще кажете, вѣрно ли ни каза физикѣтъ, че водата не ще се излѣе? — прекжснахъ азъ най-после мълчанието.

— Ба! Не ще се излѣе! Вѣтрѣ! Я вземи чаша съ вода и я обѣрни надолу съ отвора, нѣма ли да се изсипе? Той тѣзи нека ги разправя на старата ми шапка, — възрази разпалено Сашо!

— Сашо, не обиждай учителя, — скара му се Петьо. Отгде знаешъ пъкъ ти, че не е вѣрно? Прочети най-първо въ физиката, па тогазъ дрънкай.

— Физиката, и тя е вѣтрѣ.

— Вѣтрѣ ли? Ти все знаешъ, пъкъ когато те изкаратъ предъ лѣската, мълчишъ.

— Не се карайте, моля! Измислихъ нѣщо! Но най-напредъ ми кажете, у кого отъ васъ има широкъ таванъ? — попита Ваньо.

— Мацо, Павелчо ли лъже?

— Ами Вѣра, Душко, Слава?

Отъ радостъ Лилка плѣска съ ржце. Та тѣ всички лъжатъ. Изреди всички деца на сѣсидитѣ. Но за мама и татко не посмѣ да попита своята Маца.

Превелъ отъ сръбски:

С. Вѣнковъ

— У дома има, съ конь да играешъ по него, — рекохъ му азъ.

— Вижъ, забравихъ. Е, добре. Всички ще се съберемъ следъ обѣдъ у васъ. Азъ ще донеса и нашата малка кофа. Тогава ще провѣримъ, вѣрно ли е или не. Искате ли?

— Да! Да! Прието! Прието!

*

Къмъ 3 часа всички бѣха у дома. За щастие, мама бѣше у кака Пена, съседката ни, бати излѣзе веднага следъ обѣдъ, а татко отъ миналия денъ бѣше въ града. Качихме се бързо на тавана, като помъкнахме и кофата до половина съ вода.

Но отвори се въпросъ: „Кой ще извърши опита?“ Всички се страхуваха да не би думитѣ на учителя, написани и въ физиката да излѣзатъ невѣрни, та да се окжпе безъ време. Най-после азъ се престашихъ, взехъ кофата въ дѣсната си ржка и започнахъ да я размахвамъ налѣво-надѣсно. Другитѣ бързо застанаха на почетно разстояние и загледаха съ голѣмо любопитство. А моето сърдце пукаше до прѣсване, отъ лицето ми се бѣ изтеглила всичката кръвъ.

Решилъ се веднажъ, азъ не можехъ да се откажа, безъ да почувствувамъ насмѣшкитѣ и подигравкитѣ на другаритѣ си. Затова засилихъ, затворихъ си очитѣ и завѣртѣхъ: единъ пжтъ, два, три, четири... Погледнахъ и изгледахъ гордо наоколо си, като продължавахъ да въртя и отстжпвамъ въ дѣсно. Но изведнажъ се случи нѣщо неочаквано. Кофата се удари въ нѣщо и водата се излѣ отгоре ми. Бура отъ смѣхъ, ржкоплѣскания и „браво!“ изпълни тавана. Погледнахъ нагоре и видѣхъ тельта на която майка ми си простираше дрехитѣ и която сега стана причина за моето нещастие. Не видѣхъ, кога слѣзохъ долу и се завѣртѣхъ подъ юргана. По едно време усѣтихъ топла ржка да ме гали и буди. Отворихъ очи, но като видѣхъ майка си, заврѣхъ си бърже отъ срамъ главата подъ завивкитѣ.

Морски вълкъ

ДОБРЕ Е ДА ЗНАЕМЪ

Повече отъ животнитѣ растатъ много по-бързо отъ човѣка. Само слонѣтъ се развива приблизително сжщо като човѣка, така щото между 20 и 24 години той е вече напълно израсълъ.

За разнитѣ видове маймуни сж нуждни 8 или най-много 12 години. Мечката израства въ осмата си година, камилата въ третата, жирафата въ седмата година. Конѣтъ е въ своето пълно развитие на три години, а говедата въ втората си година. Особено бързо растатъ свинетѣ. Тѣ порастватъ за 10 — 12 месеци. Плѣховѣтъ порастватъ за 6 месеци, а мишкитѣ отъ 3—4 месеца.

Така щото, както виждате, едни отъ животнитѣ растатъ по-бавно, а други по-бързо.

Ластовицата, дивата патица и дивата гжска летятъ есено време на височина отъ 400 метра. Тѣ съ невѣроятна точностъ се държатъ на сжщата височина.

*

Ученитѣ сж пресмѣтнали, че хоботѣтъ на слона има 40,000 мускули.

*

Ако е възможно, човѣкъ, който ходи пешъ всѣкидневно по двадесетъ часа, може за 17 години да отиде на луната.

*

Когато стомахѣтъ се напълни умѣрено той може да приеме отъ два и половина до петъ и половина литра течностъ.

*

За учителитѣ-настоятели

Съобщава се на учителитѣ, които получаватъ броеве отъ Пжтека за ржчна продажба, да се отчетатъ за отъ брой 1—6 включително. Сумитѣ могатъ да се изпращатъ и въ пощенски или гербови марки направо до П. Берберовъ, Опълченска 6 — София.

За нашитѣ абонати

Всички ония, които желаятъ да получатъ Пжтека съ премията-библиотека, трѣбва да се абонираатъ до 15 декемврий. Следъ тая дата всѣки номеръ на библиотеката могатъ да иматъ като заплатятъ по 2 л. броя.